

RADOŠĀ DOMNĪCA

UZ IEKŠĒJIEM RESURSIEM BALSTĪTA

MAZSALACAS NOVADA ATTĪSTĪBA UN UZŅĒMUMU KONKURĒTSPĒJA

2012.gada 6.jūnijā

RADOŠUMS UN INOVĀCIJA ir jauna – XXI gadsimta domāšanas dimensija un dzinējspēks vietējās ekonomikas izaugsmei – novada attīstības politikas veidotāju un uzņēmēju spēja apzināt, iniciēt un pielietot dažādus atbalsta instrumentus ir priekšnoteikums konkurētspējai, cilvēkresursu attīstībai, vietējās ekonomikas „sildīšanai”, novada budžeta ieņēmumu palielināšanai un iedzīvotāju labklājības celšanai novadā kopumā.

Tai pat laikā pasaulē vadošie ekonomisti norāda, ka šobrīd notiek pāreja no zināšanu ekonomikas uz radošo ekonomiku – vidi, kur galvenais attīstības resurss ir cilvēks un viņa radošās izpausmes. Tādēļ novada attīstības plānotāju spēja „iziet ārpus ikdienas rāmjiem”, novērtēt uz vietas pieejamos resursus un izmantot tos radošu risinājumu izstrādei drīzumā kļūs par vienu no primārajiem uzdevumiem, lai stiprinātu novadu konkurētspēju un mazinātu sociālo spiedienu sabiedrībā.

DOMNĪCAS MĒRĶIS: stiprināt Mazsalacas novada uzņēmēju un saimnieciski aktīvu sabiedrības grupu radošas domāšanas un konkurētspējīgas darbības kompetenci XXI gadsimta garam atbilstošas ekonomikas veidošanai Mazsalacas novadā un uzlabot izpratni par dažādu ekonomiskās attīstības atbalsta instrumentu formām un pielietojumu, balstoties uz esošajiem resursiem.

MĒRĶAUDITORĪJA: Mazsalacas novada Attīstības programmas izstrādes darba grupas dalībnieki

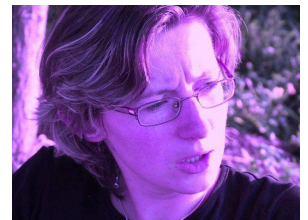
PASĀKUMA IETVAROS DALĪBNIEKI:

- § iepazīties ar aktualitātēm praktiskā radošuma pielietošanai attīstības veicināšanai,
- § praktiski pielietos radošas domāšanas metodes, kas piemērotas konkurētspējīgu risinājumu izstrādei,
- § gūs iespēju diskutēt par piemērotākajiem atbalsta mehānismu modeļiem novada ekonomikas veicināšanai.

BIEDRĪBAS „ZINĀŠANU UN INOVĀCIJAS SABIEDRĪBA” (ZINIS) EKSPERTE VITA BRAKOVSKA. ZINIS ir sabiedriska organizācija, kuras misija ir zināšanu un radošās ekonomikas attīstības veicināšana Latvijā un darbības mērķi - sabiedrības izpratnes uzlabošana par inovācijas jēdzienu, biznesa ideju autoru un uzņēmēju kapacitātes stiprināšana radošu risinājumu pielietošanai uzņēmējdarbībā konkurētspējas uzlabošanai un inovācijas politikas pilnveidošana nacionālā un reģionālā līmenī. Plašāka informācija: www.zinis.lv.

Vita Brakovska, MBA

- praktiska pieredze individuālo radošo uzņēmējspēju veicināšanā
- inovācijas atbalsta instrumentu izstrāde un ieviešana
- atbalsta piesaiste inovatīvu ideju agrīnā attīstības stadijā
- starptautiska pieredze radošas domāšanas rosināšanā Krievijā un Turcijā
- intensīva apmācību pieredze darbā ar publisko, privāto un akadēmisko sektoru
- Eiropas Komisijas atzinība par LIAA inovatīvo biznesa ideju konkursa „Ideju kauss” ieviešanu
- Britu padomes radošas domāšanas metodoloģijas „Nākotnes pilsētas spēle” sertificēta vadītāja

Vitas pakalpojumus izmantojuši: Nordea banka, Lattelecom, AA Balta, Britu padome, Biznesa augstskola "Turība", Rīgas Tehniskā universitāte, Daugavpils Universitāte, pašvaldību mācību centri Rīgā un Daugavpilī, pieaugušo izglītības centri Cēsīs un Dobelē, plānošanas reģionu administrācijas u.c. Plašāka informācija pieejama www.brakovska.lv

RADOŠĀ DOMNĪCA

UZ IEKŠĒJIEM RESURSIEM BALSTĪTA

MAZSALACAS NOVADA ATTĪSTĪBA UN UZŅĒMUMU KONKURĒTSPĒJA

2012.gada 6.jūnijā

- 09:15 – 09:30** Dalībnieku ierašanās un reģistrācija
- 09:30 – 09:40** Ievads - ieskats programmā un iepazīšanās ar dalībniekiem un ekspertiem
- 09:40 – 10:30** **Lai ko tu domā – domā „zaļi” un – domā CITĀDI!**
- ▶ XXI gadsimta domāšanas dimensija – par ko gatavs maksāt mūsdienu indivīds?
  - ▶ Globālie izaicinājumi kā iespēja mazapdzīvotām teritorijām
  - ▶ „Eža kažociņš” – XXI gadsimta konkurētspēja indivīda, uzņēmuma un novada līmenī
  - ▶ ABCD pieeja – uz vietējiem resursiem balstīta izaugsme
  - ▶ Kā pelnīt ar iekšējiem resursiem - veiksmes stāsti Latvijā un ārvalstīs
- 10:30 – 10:55** **Praktisks darbs komandās:** „Ortodoksālā metode praktiskā radošuma ieviešanai”
- 10:55 – 11:10** Pauze
- 11:10 – 12:00** **Priekšlikumi ekonomiskai un racionālai saimniekošanai Mazsalacas novadā**
- ▶ Trīs līmeņu Mazsalacas novada ekonomikas atbalsta modelis
  - ▶ Starpnozaru sadarbības loma pakalpojumu kvalitātes uzlabošanā
  - ▶ XXI gadsimta biznesa modeļu piemēri – Mazsalacas novada ienākumu avots
  - ▶ Priekšlikumi mūsdienīgas informācijas aprites veidošanai
- 12:00 – 12:45** **Diskusija par publiskā, privātā un izglītības sektora sadarbības formām un aktivitātēm Mazsalacas novada racionālai un ilgtspējīgai attīstībai**
- 12:45 – 13:00** Tikšanās kopsavilkums un secinājumi

RADOŠĀ NEDRBNĪCA

PRAKTISKAIS RADOŠUMS MŪSU PAŠU UN MAZSALACAS NOVADA ATTĪSTĪBAI

2012.gada 6.jūnijā plkst 14:00 – 17:00

- 13:45 – 14:00** Dalībnieku ierašanās
- 14:00 – 14:10** Ievads - ieskats pasākuma programmā un iepazīšanās ar dalībniekiem un ekspertiem
- 14:10 – 15:00** Radošums un inovācijas kultūrvidē – attīstības sociālais pamats
- ▶ Radošuma būtība – lai ko tu domā, domā CITĀDI
  - ▶ Mīti un patiesība par inovāciju pašvaldībā
  - ▶ Kā komercializēt govus un parafīnu? Kā pārdot „tukšu gaisu”?
  - ▶ „Eža kažociņš” – XXI gadsimta konkurētspēja indivīdam, uzņēmējam un pašvaldībai
  - ▶ Radošuma komercializācijas veiksmes stāsti Latvijā un ārvalstīs
  - ▶ Argumenti sabiedrības iesaistei radošā uzņēmējdarbībā
- 15:00 – 15:20** Praktisks darbs komandās: „Ortodoksālā metode tūrisma produktu pilnveidei”
- 15:20 – 15:30** Pauze
- 15:30 – 16:00** Praktiskie aspekti zināšanu ekonomikas ieviešanai novadā
- ▶ Viedās partnerības – skatīsimies pāri robežām!
  - ▶ Klasteru iniciatīvas kā vietējais ekonomiskais dzinējspēks
  - ▶ Starpnozaru disciplīnas un nākotnes produkti
  - ▶ Komandu veidošanas platformas kā novada iekšējais un ārējais resurss
  - ▶ Izglītības un kultūras sektoru loma konkurētspējas stiprināšanā
- 16:00 – 16:25** Praktisks darbs komandās: „Ērģeļu metode”
- 16:25 – 16:50** ABCD pieeja – darbs ar vietējiem resursiem ekonomisko aktivitāšu sekmēšanai
- ▶ „Kāpņu telpas” sindroms un indivīda „veselīgas” ambīcijas
  - ▶ Vietējo cilvēkresursu prasmju pozicionēšana atbilstoši XXI gadsimta iespējām
  - ▶ Kas nepieciešams radoša biznesa uzsākšanai? Naudas loma idejas attīstībā
- 16:50 – 17:00** NEdarbības izvērtējums un noslēgums

Priekšlikumi ekonomiskai un racionālai saimniekošanai Mazsalacas novadā

SATURA RĀDĪTĀJS

1. Priekšlikumi institucionālam ietvaram – viedā partnerība jeb Trīspusējās sadarbības modelis.....	5
2. Priekšlikumi uz iekšējiem resursiem balstīta inovatīvas uzņēmējdarbības atbalsta mehānisma izveidei Mazsalacas novadā.....	6
3. Starptozaru sadarbības un klasteru iniciatīvas	10
4. „5 R” princips „zaļās domāšanas” pieejas ieviešanā.....	10
5. Mazsalacas novada domes attīstības plānotāju lomas stiprināšana.....	11
6. Pamatprincipi savstarpējai sektoru mijiedarbībai pievienotās vērtības veidošanā	11
7. Kopsavilkums par piedāvātajām aktivitātēm	12

Materiālu sagatavoja:

Vita Brakovska, MBA

Biedrība „Zināšanu un inovācijas sabiedrība”

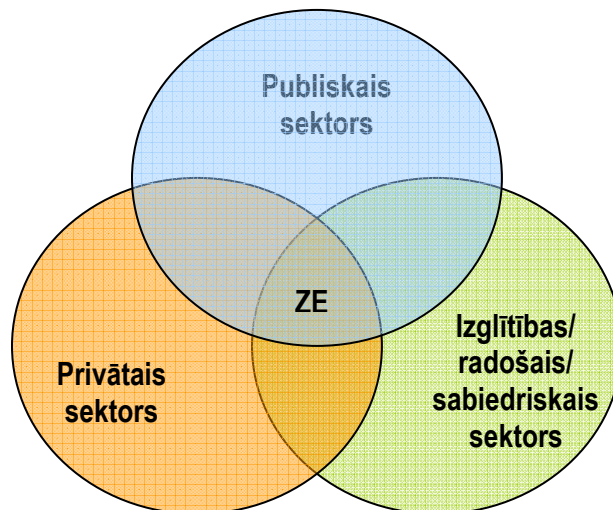
Mazsalaca, 2012

1. Priekšlikumi institucionālam ietvaram – viedā partnerība jeb Trīspusējās sadarbības modelis

Atsauce uz atbilstošiem apakšpunktiem Mazsalacas novada attīstības programmas Rīcības plānā:

- § RV1_{VTP1}: Sadarbības modeļa izveide starp ieinteresētajiem uzņēmējiem, attiecīgo nozaru zinātnes institūcijām un ekspertiem un pašvaldību;
- § RV14_{VTP3}: Efektīva, atvērta, iesaistoša un kvalitatīva publiskā pārvalde;
- § RV22_{VTP5}: Atbalstīt inovatīvās uzņēmējdarbības attīstību novadā;
- § RV23_{VTP5}: Atbalstīt klasteru (savstarpēja uzņēmēju, organizāciju un institūciju sadarbība) izveidi kopapstrādē, lauksaimniecībā un tūrismā.

Zināšanu ekonomikas (ZE) pamatā ir XXI gadsimta viedā partnerība jeb Trīspusējās sadarbības modelis (Triple Helix, kura izcelsme – Skandināvijas valstis), kas ietver trīs sektoru – publiskā (pašvaldība), privātā (komersantu) un izglītības/ radošā/ sabiedriskā (izglītības institūcijas, radošo apvienību un sabiedrības pārstāvji) mijiedarbību kopējo un individuālo mērķu sasniegšanai (skat. 1.attēlu).

1.attēls. Trīspusējās sadarbības modelis (Triple Helix)

Priekšlikums

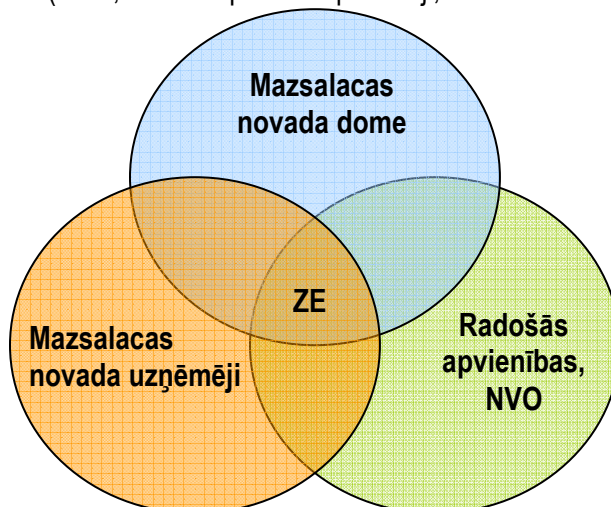
Perspektīvā tiek izveidota **Mazsalacas novada Trīspusējās sadarbības padome** (skat.2.attēlu), kas praktiskā līmenī ir neatkarīga vienība un kam ir konsultatīva un padomdevēja funkcija pašvaldības vadībai, kā arī vidējā termiņā sekmē viedās partnerības īstenošanu, mijiedarbojoties ekonomikas veicināšanai būtiskiem sektoriem.

Viedā partnerība - novada domes dialogs ar privāto un radošo/ sabiedrisko sektoru pāraug jaunā kvalitātē – **no „mēs, jūs un viņi” uz „mēs visi kopā”.**

Mazsalacas novada Trīspusējās sadarbības padomes sastāvā ietilpst 2-3 deleģēti pārstāvji no trīs vai vairāk sektoriem:

- 1) **Publiskais sektors** (Mazsalacas novada domes attīstības plānošanas speciālists, Būvvalde, Izglītības nodaļa, TIC);
- 2) **Privātais sektors** (Mazsalacas novada uzņēmumu pārstāvji, ievērojot pārstāvēto uzņēmējdarbības jomu dažādību);

3) **Sabiedriskais sektors** (NVO, radošo apvienību pārstāvji, sabiedriski aktīvi iedzīvotāji).

2.attēls. Mazsalacas novada Trīspusējās sadarbības padomes modelis

Padomes mērķis: sekmēt novada domes un dažādu sabiedrisko grupu racionālu sadarbību uz zināšanām balstītas uzņēmējdarbības attīstībai, novada sociālās un ekonomiskās stabilitātes un izaugsmes sekmēšanai.
Padomes virsuzdevums: sekmēt starsektorālo sadarbību trīs mūsdienu uzņēmējdarbības veicināšanas dimensijās:

- 1) sabiedrības informēšana, izglītošana un iedrošināšana iesaistīties uzņēmējdarbībā;
- 2) atbalsts uzņēmējdarbības uzsācējiem ideju agrīnajā attīstības stadijā;
- 3) atbalsts esošajiem uzņēmējiem.

Padomes darbība kā paraugs **var būtiski uzlabot vietējo uzņēmēju sadarbības kultūru klasteru iniciatīvu veidošanā** tajās nozarēs, kuru attīstība ir izteikta Mazsalacas novadā.

Detalizētāks atbalsta pasākumu apraksts – 2.daļā.

Pamatnosacījumi:

- § **visas iesaistītās puses ir vienlīdzīgas** – nav dominējošā sektora un lēmumu tiek pieņemti demokrātiskā veidā;
- § **Padomes vadības funkcijas ir rotējošas** – katram no sektoriem iespēja vadīt Padomes darbu reizi trijos mēnešos;
- § **tehniskos un organizatoriskos darbus nodrošina Mazsalacas novada dome** (protokolēšana, materiālu pavairošana, sanāksmes telpas, atspoguļošana presē un tml.);
- § **deleģētie pārstāvji no katra sektora pārstāv vismaz vienā personā vienu no trijiem funkcionāliem līmeņiem** – 1) *lēmumu pieņēmējs* (vidējā vai augstākā līmeņa vadītājs); 2) *kvalificēts speciālists*; 3) *pārstāvis, kas ir spējīgs darboties organizatoriskā līmenī*. Trešā tipa pārstāvim katrā no pārstāvētajiem sektoriem varētu būt „sabiedrības vēstneša” loma, kas padomes viedokli un priekšlikumus formulē sava sektora pārstāvjiem viegli uztveramā vēstījumā.

2. Priekšlikumi uz iekšējiem resursiem balstīta inovatīvas uzņēmējdarbības atbalsta mehānisma izveidei Mazsalacas novadā

Atsauce uz atbilstošiem apakšpunktiem Mazsalacas novada attīstības programmas Rīcības plānā:

- § RV1_{VTP1}: Sadarbības modeļa izveide starp ieinteresētajiem uzņēmējiem, attiecīgo nozaru zinātnes institūcijām un ekspertiem un pašvaldību;
- § RV2_{VTP1}: Investoru piesaiste;
- § RV4_{VTP2}: Atbalsts ieinteresēto uzņēmēju un privātpersonu mācību un pieredzes apmaiņas organizēšanā;
- § RV5_{VTP2}: Ieinteresēto uzņēmēju, privātpersonu un organizāciju „ideju darbnīca”;

- § RV6_{VTP2}: Informācijas, cilvēkresursu, finanšu resursu piesaiste identificētajām idejām un projektiem;
- § RV7_{VTP2}: Esošo brīvo un izmantojamo resursu apzināšana un publicitāte
- § RV9_{VTP2}: Uzņēmēju „zaļās” rīcības atbalsts;
- § RV10_{VTP3}: Daudzveidīgas, efektīvas un kvalitatīvas izglītības pieejamība;
- § RV14_{VTP3}: Efektīva, atvērta, iesaistoša un kvalitatīva publiskā pārvalde;
- § RV21_{VTP5}: Atbalstīt un veicināt iedzīvotāju iniciatīvu uzņēmējdarbības uzsākšanai un nodarbinātības paaugstināšanai;
- § RV22_{VTP5}: Atbalstīt inovatīvās uzņēmējdarbības attīstību novadā;
- § RV23_{VTP5}: Atbalstīt klasteru izveidi kokapstrādē, lauksaimniecībā un tūrismā;
- § RV24_{VTP5}: Investīciju piesaistes programmas izstrāde, potenciālo investoru identificēšana un piesaiste;
- § RV27_{VTP7}: tūrisma infrastruktūras un pakalpojumu attīstība;
- § RV28_{VTP7}: Jaunu tūrisma produktu veidošana

Neskatoties uz pašvaldību vadītāju vidū bieži dzirdētiem publiski izteiktiem pieņēmumiem, ka pašvaldībai ir ierobežotas iespējas veicināt vietējo uzņēmējdarbību un pašvaldība dēļ pastāvošās Latvijas nodokļu sistēmas vispār nav motivēta sekmēt jaunu uzņēmumu veidošanos tās administratīvajā teritorijā, tieši pašvaldības īstenotā politika tiešā veidā ietekmē ne tikai vietējās uzņēmējdarbības vides pievilcību, bet arī pašvaldības sociālā budžeta izdevumu ekonomiju un kopējā budžeta ieņēmumu apjomu.

Pašvaldība kā fiskālo uzņēmējdarbības atbalsta instrumentu var piemērot nekustamā īpašuma nodokļa atlaidi - šī ir viena no zināmākajām atbalsta formām, taču uz kopējo komersantu vajadzību fona neatspoguļo efektīvāko atbalsta veidu. Publiskā, jo īpaši valsts sektora pieredze darbā ar komersantiem rāda, ka pastāv **virkne citu atbalsta instrumentu**, kuru pielietojums ir izplatīts nacionālā, bet ne vietējā līmenī.

Gan nacionālā, gan vietējā līmenī likumdevējam ir **jāīsteno divas savstarpēji saistītas politikas:**

§ **uzņēmējdarbības veicināšanas politika** (sabiedrības informēšana un izglītošana par iespējām iesaistīties uzņēmējdarbībā, sabiedrības grupu uzņēmējdarbības prasmju attīstīšana, priekšnoteikumu veidošana jaunu biznesa ideju attīstībai un jaunu uzņēmumu izveidei);

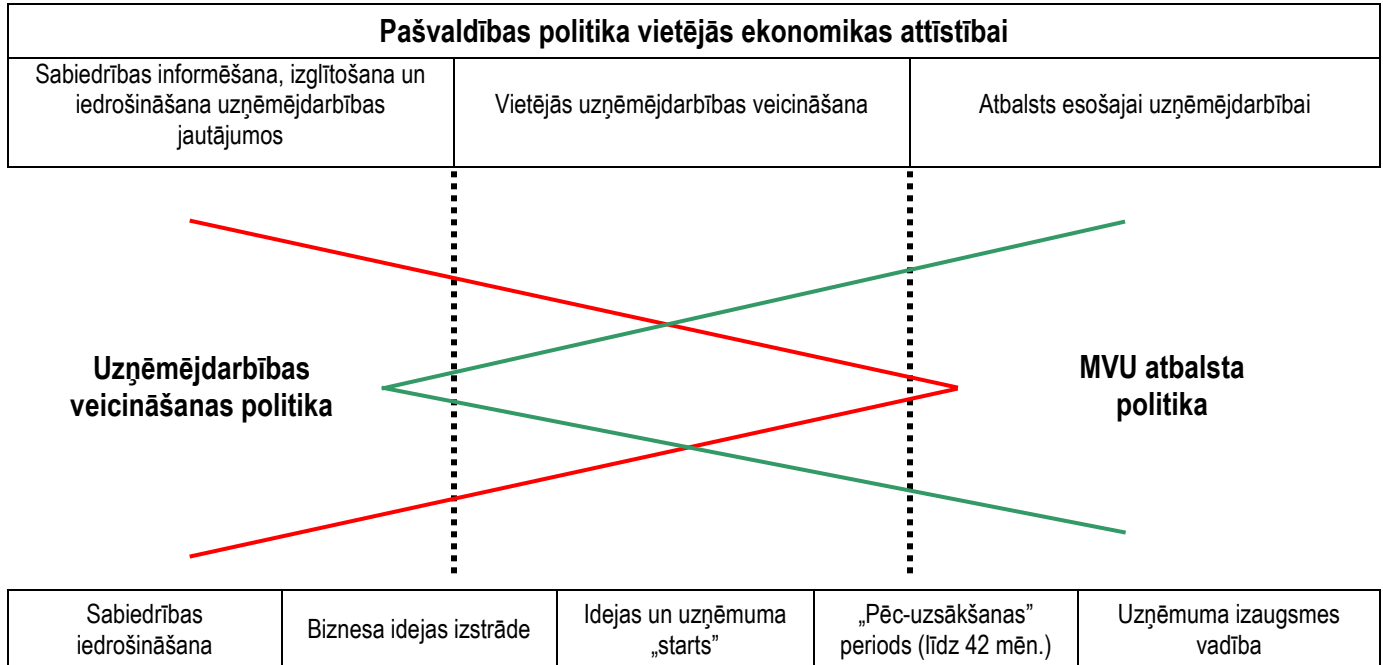
§ **mazo un vidējo uzņēmēju atbalsta politika** (atbalsts jau izveidotiem un strādājošiem uzņēmumiem to konkurētspējas nostiprināšanai, augstākas pievienotās vērtības produktu ražošanas veicināšanai, klasteru iniciatīvu veidošanai, starptozaru sadarbībai, eksporta uzsākšanai u.c.).

Abas minētās politikas pārklājas brīdī, kad **uzņēmīgs iedzīvotājs uz savas biznesa idejas pamata veido uzņēmumu un kļūst par darba devēju.**

Tikpat būtiskas šīs atbalsta politikas ir priekšzīmes rādīšanai **vietējo uzņēmēju savstarpējās sadarbības kultūras uzlabošanai, rosinot jaunas klasteru iniciatīvas.**

Nereti pašvaldības, izstrādājot uzņēmējdarbības atbalsta politiku, ņem vērā tikai esošo uzņēmumu vajadzības, nepievēršot pietiekamu uzmanību tai sabiedrības daļai, kas paši vēl nezina, ka ir potenciālie uzņēmēji vai, iespējams, vēlas uzsākt uzņēmējdarbību, taču nezina, kā šo procesu rosināt.

Pašvaldības politika vietējās ekonomikas attīstībai, līdzīgi kā nacionālā līmenī, jāveido **trīs galvenajās dimensijās** (skat. 3.attēlu) – a) sabiedrības informēšana, izglītošana un iedrošināšana uzņēmējdarbības jautājumos, b) vietējās uzņēmējdarbības veicināšana (atbalsts uzņēmējdarbības uzsācējiem) un c) atbalsts esošajai uzņēmējdarbībai.

3.attēls. Inovatīvas uzņēmējdarbības atbalsta dimensijas

Priekšlikums

Zināšanu ekonomikas veidošanai tiek pārstrukturēta Mazsalacas novada domes un tās sociālo partneru sadarbība institucionālā līmenī un tiek **izveidots Mazsalacas novada inovatīvas uzņēmējdarbības veicināšanas modelis**, kas ietver novada un tā sociālo partneru (Trīspusējās sadarbības padomes partneru) mijiedarbību trīs augstāk minētajās dimensijās. Modeļa sekmīgas darbības pamatā ir **trīs „rīcību telpu”** izveide (skat. 1.tabulu).

1.tab.

Trīs rīcības telpas ilgtspējīgai starpsektorālai sadarbībai

Nosaukums	„Rīcības telpas” raksturojums
Zināšanu telpa	<ul style="list-style-type: none"> § pieejama informācija par ikviena iespējām iesaistīties uzņēmējdarbībā Mazsalacas novadā; § dažādu pašvaldības u.c. veikto pētījumu (t.sk. par tirgus nepilnībām, kas ir potenciālās biznesa nišas), atbalsta instrumentu apkopojuma pieejamība interesentiem; § iespēja apzināties savas kompetences un novērtēt tās uzņēmējdarbības kontekstā; § dažādu sektoru kompetenču datu bāzes izveide; § pieejami veiksmes stāsti sekmīgai uzņēmējdarbībai Latvijā.
Saprašanās telpa	<ul style="list-style-type: none"> § partneru kopīga izpratne par Mazsalacas novada attīstības prioritātēm un mērķiem, un par piemērotāko „win-win” modeli to sasniegšanai; § izpratne par „komandas spēku” – ātrākai kopīgo un individuālo mērķu sasniegšanai; § komunikācija starp partneriem uz līdzvērtīgiem un pamatiem; § jauniem, praktiskiem risinājumiem atvērta vide;
Inovācijas telpa	<ul style="list-style-type: none"> § praktiska starpsektoru sadarbība - likumdošanas, tehnisko zināšanu, uzņēmējdarbības pieredzes un kapitāla apvienošana Mazsalacas novada Attīstības programmā nosprausto mērķu sasniegšanai; § praktiskas pievienotās vērtības veidošana sadarbībā iesaistītiem partneriem un mērķa grupām;

§ mūsdienīgu (interaktīvu) komunikācijas veidu pielietojums efektīvākai informācijas aprītei.

Pirmā inovatīvas uzņēmējdarbības atbalsta dimensija – sabiedrības informēšana, izglītošana un iedrošināšana uzņēmējdarbības jautājumos ir vērsta uz pēc iespējas plašākas novada iedzīvotāju daļas iesaistīšanos jaunu uzņēmumu dibināšanā un attīstībā (skat. 2.tabulu).

Otrā inovatīvas uzņēmējdarbības atbalsta dimensija – vietējās uzņēmējdarbības veicināšana ir vērsta uz materiālā un nemateriālā atbalsta sniegšanu tiem novada iedzīvotājiem - ideju autoriem, kas gatavi iesaistīties uzņēmējdarbībā un kam nepieciešams atbalsts biznesa ideju agrīnajā attīstības stadijā, kad nauda vēl nav būtiskākais resurss (skat. 3.tabulu).

Trešā inovatīvas uzņēmējdarbības atbalsta dimensija – atbalsts esošajai uzņēmējdarbībai ir vērsta uz atbalsta sniegšanu esošajiem uzņēmumiem to konkurētspējas stiprināšanai un straujākai izaugsmei, arī eksporta uzsākšanai, jaunu produktu un attīstības virzienu izstrādei (skat. 4.tabulu).

Galvenie sadarbības partneri ārpus Mazsalacas novada Trīspusējās sadarbības padomes ir kā valsts pārvaldes, tā arī nevalstiskā sektora institūcijas.

Pirmā dimensija	Potenciālais sadarbības/ kompetences partneris
§ Biznesa izglītības programmu integrācija Mazsalacas vispārizglītojošās skolās:	§ Biedrība „Junior Achievement Latvija”, biedrība „Radošuma pils”
§ Inovatīvas uzņēmējdarbības motivācijas semināri iedzīvotājiem:	§ LIAA, Valmieras biznesa inkubators, biedrības „JCI Latvia”, ZINIS, „Radošuma pils” u.c.
§ Tehniskās jaunrades dienas – intereses veicināšanai par inženierzinātnēm un starpnozaru sadarbību:	§ Bērnu zinātnes centrs „Z(in)oo”, RTU Studentu parlaments (RTU Robotikas klubs), Tehno Annas pagrabi, Latvijas Jauno zinātnieku apvienība
§ Apmācību kurss skolu pedagogiem un jaunatnes darbiniekiem „Radošums izglītībā un indivīda konkurētspējas stiprināšanā”:	§ Britu padome, biedrības ZINIS, „Radošuma pils”, nodibinājums „Neiespējamā misija”
§ Mazsalacas jaunatnes radošo līderu forums:	§ Latvijas Jaunatnes padome, vietējās jauniešu NVO
Otrā dimensija	Potenciālais sadarbības/ kompetences partneris
§ Inovatīvo biznesa ideju autoru apmācības „Mazsalacas novada biznesa skola”:	§ Valmieras Biznesa inkubators, Nordea Biznesa skolas kompetenču partneri, Vidzemes Augstskola, Mazsalacas novada uzņēmēji, Jauno uzņēmēju centrs
§ Komandu veidošanas platforma (ietverot kompetenču datu bāzi):	§ Igaunju iniciatīva „Garage48”, biedrība CONNECT Latvija, Latvijas Jauno zinātnieku apvienība, koprades telpa „Birojnīca”
§ Inovatīvo biznesa ideju konkurss “Mazsalacas novada Ideju kauss” (atbalsts kā līdzfinansējums dalībai biznesa inkubatorā):	§ LIAA, Mazsalacas novada uzņēmēji, Vidzemes Augstskola, Valmieras Biznesa inkubators, Hipotēku bankas ALTUM programma
§ Virtuālais mini-inkubators/ Atvērtā tipa birojs:	§ Valmieras Biznesa inkubators, koprades telpa „Birojnīca”
§ Mazsalacas novada mentoringa programma uzņēmējdarbības uzsācējiem:	§ Mazsalacas novada uzņēmēji, LIAA, biedrības „Lidere”, „REA Mentoru klubs”, „Jauno uzņēmēju centrs”, CONNECT Latvija, ZINIS eksperti u.c.
Trešā dimensija	Potenciālais sadarbības/ kompetences partneris

§ Mazsalacas novada uzņēmēju dienas:	§ LIAA, Mazsalacas novada uzņēmēji, Valmieras Biznesa inkubators, biedrības ZINIS, CONNECT Latvija, Latvijas Izgudrotāju biedrība, Latvijas Jauno zinātnieku apvienība
§ Konkurētspējas stiprināšanas apmācības u.c. pasākumi novada uzņēmējiem:	§ LIAA, LTRK, Britu padome, biedrības CONNECT Latvija, ZINIS, Latvijas Jauno zinātnieku apvienība
§ Pašnovērtējuma instrumenti uzņēmējiem nepilnību novēršanai:	§ LIAA, LTRK
§ Konkurss “Mazsalacas novada „zaļākais” uzņēmums un produkts”:	§ LIAA, LTRK, ZAAO, biedrība Homo Ecos
§ Administratīvā sloga mazināšanas pasākumi:	§ LR Valsts kancelejas vecākie konsultanti
§ Eksporta potenciāla apzināšana un veicināšana:	§ LIAA, LTRK
§ Privāto investīciju piesaiste uzņēmumu projektiem:	§ Latvijas Privāto investoru asociācija, investīciju fonds „Imprimatur Capital Baltics” un „BALTCAP Management”

3. Starpnozaru sadarbības un klasteru iniciatīvas

Nemot vērā izteikto lauksaimniecības īpatsvaru ekonomikā, Mazsalacas novada domes uzdevums būtu informēt novada uzņēmējus par klastera iniciatīvas izveides iespējām un izglītēt par to darbības pamatprincipiem, kas vērsti uz augstākas pievienotās vērtības produktu ražošanu, apgrozījuma pieaugumu, jaunu produktu ražošanu, eksporta uzsākšanu un tml.

Atsaucoties uz Mazsalacas novada Attīstības programmas Rīcības plāna punktu RV23_{VTp5}: „Atbalstīt klasteru izveidi kokapstrādē, lauksaimniecībā un tūrismā”, ieteikums veidot tādu klastera iniciatīvu, kas veido jaunu, nebijušu vai būtiski pilnveidotu pāmozaru sadarbības kombināciju, piemēram, kokapstrāde un tūrisms, emociju tūrisms, pārtikas rūpniecība un kokapstrāde un tml. Šajā gadījumā būtu nepieciešams izpētīt, kādi ir līdzšinējie zinātnisko institūciju pētījumi šajās jomās (LU, LLU, RTU).

Starpnozaru produktu formulēšanai iespējams izmantot radošās domāšanas metodi – „ērgļu metodi” –

- 1) Formulē produktu
- 2) Definē 6 ar produktu **saistītas** lietas (preces, pakalpojumus, parādības)
- 3) Definē 6 ar produktu **nesaistītas** lietas (preces, pakalpojumus, parādības)
- 4) Krustojot produktu ar vienu saistītu un vienu nesaistītu lietu, formulē jaunu piedāvājumu

Novada loma klastera iniciatīvas attīstībā:

Nevajadzētu:

- izvēlēties dalībniekus
- definēt darbības prioritātes

Varētu:

- finansēt
- rosināt

Vajadzētu:

- komunicēt
- būt gataviem ieviest klastera dalībnieku rekomendācijas
- publicitāte

4. „5 R” princips „zaļās domāšanas” pieejas ieviešanā

Pasaulē aizsāktā kustība „Zero Waste” (no atkritumiem tīra pasaule) nesē savu darbību uzsākusi arī Latvijā un tā ir laba iespēja Mazsalacas novadam stiprināt savu kā „zaļās pašvaldības” statusu sabiedrības un partneru vidū. Šīs

kustības pamatprincipis ir **samazināt (reduce), izmantot vēlreiz (reuse), pārstrādāt (recycle), atjaunot (renew) un respektēt/ cienīt (respect)**.

Ja novads šos principus ieviestu gan komunālo jautājumu risināšanā, gan tūrisma un lauksaimniecības produktu popularizēšanā, tas būtu pamats „zaļā novada” tēla veidošanai, kas harmoniski iekļautos XXI gadsimta izaicinājumu kontekstā.

5. Mazsalacas novada domes attīstības plānotāju lomas stiprināšana

Ņemot vērā novada domes ierobežoto kapacitāti un jaunā modeļa struktūru un būtību salīdzinājumā ar pašreizējām novada domes ekonomiskās attīstības plānošanas funkcijām, Mazsalacas novada domei tiek piedāvāts izveidot štata vienību ekonomiskās attīstības speciālista amatam.

Darbiniekam ir jābūt spējīgiem veikt pienākumus (tai skaitā sagatavot darba uzdevumu ārpakalpojumu piesaistei) šādu kompetenču ietvaros:

- 1) stratēģiskā plānošana;
- 2) izglītojošo un kvalifikācijas celšanas pasākumu rīkošanas koordinēšana;
- 3) saiknes starp Trīspusējo sadarbības padomi un novada domi uzturēšana;
- 4) inovatīvas uzņēmējdarbības atbalsta instrumentu izstrāde un ieviešana;
- 5) sadarbībā ar novada domes juristu - normatīvo aktu iniciēšana vai izmaiņu sagatavošana uzņēmējdarbības vides pilnveidošanai un administratīvā sloga mazināšanai novadā;
- 6) iedzīvotāju konsultēšana par Latvijā pieejamiem atbalsta instrumentiem uzņēmējdarbības uzsākšanai;
- 7) vietējo inovatīvo biznesa ideju autoru apzināšana un darbs ar tiem;
- 8) sadarbībā ar ārējiem kompetenču partneriem - vietējo uzņēmumu eksporta potenciāla identificēšanai.

Augstāk minētais kompetenču loks nodrošinās novada spēju izstrādāt un ieviest pasākumu plānu, kas vērsts uz vietējās zināšanu ekonomikas veidošanu, aptverot visas trīs pašvaldības uzņēmējdarbības atbalsta politikas dimensijas.

6. Pamatprincipi savstarpējai sektoru mijiedarbībai pievienotās vērtības veidošanā

Pieci būtiski pamatprincipi minēto dimensiju savstarpējai mijiedarbībai pievienotās vērtības veidošanā:

1. **Ekonomiskās domāšanas un uzņēmējspēju praktiska apgūšana jau kopš agras jaunības** – sākot no pirmsskolas izglītības iestādēm līdz pat iespējām to apgūt mūžizglītības programmu ietvaros.
2. **Materiāla un nemateriāla atbalsta pieejamība visās 3 dimensijās** no sabiedrības izglītošanas un iedrošināšanas līdz pat esošajiem uzņēmējiem.
3. **Mazsalacas novadā katrā pagasta pārvaldē ir jābūt vietējam „zināšanu eņģelim”** – cilvēkam, kam piemīt divas būtiskas īpašības: a) „dzirkstele acīs”, spēja aizraut citus un b) zināšanas, kas dod iespēju sniegt pirmo nemateriālo (konsultatīvo) atbalstu cilvēkiem, kam ir interese par iesaistīšanos uzņēmējdarbībā. Tam nav noteikti jābūt pašvaldības darbiniekam, tas var būt arī NVO pārstāvis, uzņēmējs, mākslas jomas pārstāvis vai vienkārši iedzīvotājs „ar dzirksteli acīs”.
4. **Dažādu sektoru līdzdalība zināšanu ekonomikas veidošanā uz līdzvērtīgas partnerības pamata.**
5. **Jāstiprina Mazsalacas novada domes kapacitāte (jāizveido štata vienība uzņēmējdarbības speciālistam)**, uzņemoties vadošā partnera lomu inovatīvas uzņēmējdarbības atbalsta mehānisma izveidē un koordinēšanā.

7. Kopsavilkums par piedāvātajām aktivitātēm

Priekšlikumi paredz šādu aspektu integrāciju novada domes stratēģiskajā darbībā:

- 1) **jauna institucionālās sadarbības modeļa – Mazsalacas novada Trīspusējās sadarbības padomes izveide** ar mērķi sekmēt starpdisciplināru mijiedarbību efektīvākai komunikāciju un tādu mērķu sasniegšanā, kuros ieinteresēti būtiskākie sektori – publiskais, privātais un sabiedriskais sektors;
- 2) **ārpus novada domes pakļautības esošo – kompetenču partneru lomas stiprināšana**, paredzot to kompetenču pielietojumu novada ekonomikas ilgtspējīgai, uz esošajiem resursiem balstītai attīstībai;
- 3) **inovatīvas uzņēmējdarbības atbalsta mehānisma izveide**, uzsverot tās trīs uzņēmējdarbības politikas dimensijas, kurās pašvaldībai jādarbojas, paralēli paredzot arī iesaistīto pušu ieguldījumu mehānisma darbības nodrošināšanā;
- 4) **potenciālo kompetenču partneru un to piedāvāto nemateriālo resursu apzināšana**, kas ir nozīmīgs aspekts plānoto aktivitāšu ieviešanā;
- 5) **Mazsalacas novada domes kapacitātes stiprināšana**, paredzot tai vadošo lomu Mazsalacas novada Trīspusējās sadarbības padomes un inovatīvas uzņēmējdarbības atbalsta mehānisma koordinēšanā.

**Mazsalacas novada Trīspusējā sadarbības padomes dalībnieku loma 1.dimensijā
„Sabiedrības informēšana, izglītošana un iedrošināšana uzņēmējdarbības jautājumos”**

Nr.	Aktivitāte	Mazsalacas novada domes loma	Privātā sektora loma	Radošo apvienību/ sabiedriskā sektora loma
1.	Biznesa izglītības programmu integrācija Mazsalacas PII un vispārizglītojošās skolās	<ul style="list-style-type: none"> § paredz līdzdalības maksājumu pašvaldības budžetā, § mācību gada noslēgumā apbalvo uzņēmīgāko ekonomikas skolotāju un programmas dalībniekus – skolēnus, § aicina uzņēmējus definēt viņus interesējošās tēmas biznesa plānu konkursam. 	<ul style="list-style-type: none"> § vieslekcijas skolās, § skolēnu uzņemšana vizītēs uzņēmumos, § tēmu definēšana biznesa plānu konkursam, § prakses labākajiem skolēniem § u.c. līdzdalība programmu praktiskās daļas kvalitātes uzlabošanā. 	<ul style="list-style-type: none"> § vieslekcijas skolās, § dalīšanās ar radošās domāšanas dimensiju kompetencēm (praktiskās radošās darbnīcas programmas dalībniekiem).
2.	Inovatīvas uzņēmējdarbības motivācijas semināri iedzīvotājiem	<ul style="list-style-type: none"> § semināru rīkošana (pilns cikls), § informēšana par novada atbalsta mehānismu. 	<ul style="list-style-type: none"> § vieslekcijas semināros, daloties savu uzņēmumu stāstos; § atvērto durvju dienas uzņēmumos. 	<ul style="list-style-type: none"> § vieslekcijas semināros, § radošo darbnīcu rīkošana, § radošās/ starpdisciplinārās domāšanas metožu popularizēšana.
3.	Tehniskās jaunrades dienas – intereses veicināšanai par inženierzinātnēm un starpnozaru sadarbību	<ul style="list-style-type: none"> § pasākumu rīkošana sadarbībā ar kompetences partneriem (pilns cikls) 	<ul style="list-style-type: none"> § vieslekcijas par inženierzinātņu ietekmi uz indivīda un uzņēmuma konkurētspēju 	<ul style="list-style-type: none"> § vieslekcijas par starpdisciplināro domāšanu, zināšanu daudzveidīgu pielietojumu
4.	Apmācību kurss skolu pedagogiem un jaunatnes darbiniekiem „Radošums izglītībā un indivīda konkurētspējas stiprināšanā”	<ul style="list-style-type: none"> § informēšana par pasākumu § dalībnieku motivēšana piedalīties 	<ul style="list-style-type: none"> § vieslekcijas par radošuma ietekmi uz indivīda konkurētspēju, § uzņēmumu piemēri radošuma pielietojumā uzņēmējdarbībā 	<ul style="list-style-type: none"> § pasākumu rīkošana sadarbībā ar kompetences partneriem (pilns cikls)
5.	Jaunatnes radošo līderu forums	<ul style="list-style-type: none"> § informēšana par pasākumu § dalībnieku motivēšana piedalīties 	<ul style="list-style-type: none"> § labās prakses piemēri līderības prasmju pilnveidošanā un izmantošanā § uzcītīgāko prakses dalībnieku godināšana 	<ul style="list-style-type: none"> § Jaunatnes radošo līderu foruma rīkošana sadarbībā ar kompetences partneriem (pilns cikls)

Mazsalacas novada Trīspusējā sadarbības padomes dalībnieku loma 2.dimensijā „Vietējās uzņēmējdarbības veicināšana” (atbalsts uzņēmējdarbības uzsācējiem)

Nr.	Aktivitāte	Mazsalacas novada domes loma	Privātā sektora loma	Radošo apvienību/ sabiedriskā sektora loma
1.	Inovātīvo biznesa ideju autoru apmācības „Mazsalacas novada biznesa skola”	§ semināru rīkošana sadarbībā ar kompetences partneriem (pilns cikls)	§ līdzdalība apmācību satura izstrādē, § vieslekcijas par uzņēmuma attīstības pamatprincipiem, § uzņemšana vizītēs uzņēmumos.	§ vieslekcijas par radošās/ starpdisciplinārās domāšanas metodēm, § vieslekcijas par radošo industriju lomu idejas konkurētspējas stiprināšanā, § veiksmes stāsti par radošuma komercializāciju.
2.	Komandu veidošanas platforma (ietverot kompetenču datu bāzi)	§ platformas izveide (pilns cikls)	§ vieslekcijas par nepieciešamām kompetencēm „zelta komandai”, § īstermiņa mentoringa atbalsts, § līdzdalība platformās kā uzņēmējdarbības attīstītājam.	§ radošo apvienību pārstāvju motivācija iesaistīties platformā
3.	Inovātīvo biznesa ideju konkurss “Mazsalacas novada Ideju kauss” (atbalsts kā līdzfinansējums dalībai biznesa inkubatorā)	§ konkursa rīkošana (pilns cikls)	§ iesniegto biznesa ideju izvērtēšana, § īstermiņa mentoringa atbalsts, § vieslekcijas apmācību ietvaros, § speciālvu piešķiršana, § līdzdalība biznesa ideju īstenošanā.	§ Vieslekcijas par industriālo un pakalpojumu dizainu, § speciālvu piešķiršana.
4.	Virtuālais mini-inkubators/ Atvērtā tipa birojs	§ nemateriāls (konsultatīvs) atbalsts ideju autoriem	§ nemateriāls (konsultatīvs) atbalsts ideju autoriem	§ inkubatora/ biroja darbības koordinēšana (pilns cikls)
5.	Mazsalacas novada mentoringa programma uzņēmējdarbības uzsācējiem	§ programmas izveide un koordinēšana (pilns cikls)	§ līdzdalība mentoringa pakalpojumu sniegšanā uzņēmējdarbības uzsācējiem	§ līdzdalība mentoringa pakalpojumu sniegšanā

**Mazsalacas novada Trīspusējā sadarbības padomes dalībnieku loma 3.dimensijā
„Atbalsts esošajai uzņēmējdarbībai”**

Nr.	Aktivitāte	Mazsalacas novada domes loma	Privātā sektora loma	Radošo apvienību/ sabiedriskā sektora loma
1.	Mazsalacas novada uzņēmēju konsultatīvā padome	<ul style="list-style-type: none"> § nodrošināt padomes tehnisko darbu, § pārstāvēt domes viedokli padomē, § virzīt padomes sniegtos priekšlikumus izpildei. 	<ul style="list-style-type: none"> § padomes dalībnieku informēšana par būtiskākajiem Trīspusējās sadarbības padomes lēmumiem, § konsultatīvās padomes viedokļa paušana Trīspusējās sadarbības padomē 	<ul style="list-style-type: none"> § rosināt privātā sektora un radošo apvienību sadarbību
2.	Mazsalacas novada uzņēmēju dienas	<ul style="list-style-type: none"> § uzņēmēju dienu rīkošana ar kompetences partneriem (pilns cikls) 	<ul style="list-style-type: none"> § līdzdalība izstādē u.c. pasākumos 	<ul style="list-style-type: none"> § vieslekcijas par radošās domāšanas / radošo industriju / dizaina lomu konkurētspējas stiprināšanā § tematiskas radošās darbnīcas
3.	Konkurētspējas stiprināšanas apmācības u.c. pasākumi novada uzņēmējiem	<ul style="list-style-type: none"> § pasākumu koordinēšana (pilns cikls) § kompetences partneru piesaiste 	<ul style="list-style-type: none"> § līdzdalība § vieslekcijas – pieredzes apmaiņa § uzņēmumu vizītes § uzņēmuma telpas norises vietai 	<ul style="list-style-type: none"> § tematiskas radošās darbnīcas
4.	Pašnovērtējuma instrumenti uzņēmējiem nepilnību novēršanai	<ul style="list-style-type: none"> § pašnovērtējuma instrumentu apkopojums un pieejamības nodrošināšana 	<ul style="list-style-type: none"> § pieredzes apmaiņa uzņēmuma pašnovērtējuma veikšanā 	<ul style="list-style-type: none"> § radošās domāšanas kapacitātes novērtējuma instrumenta izstrāde
5.	Konkurss “Mazsalacas novada „zaļākais” uzņēmums un produkts”	<ul style="list-style-type: none"> § konkursa rīkošana (pilns cikls) 	<ul style="list-style-type: none"> § līdzdalība konkursā 	<ul style="list-style-type: none"> § līdzdalība pretendentu izvērtēšanā § specbalvu pasniegšana
6.	Administratīvā sloga mazināšanas pasākumi	<ul style="list-style-type: none"> § administratīvā sloga mazināšana normatīvajos dokumentos 	<ul style="list-style-type: none"> § priekšlikumi administratīvā sloga mazināšanai 	<ul style="list-style-type: none"> § priekšlikumi administratīvā sloga mazināšanai
7.	Eksporta potenciāla apzināšana un veicināšana	<ul style="list-style-type: none"> § ekspertu piesaiste eksportspējīgo produktu identificēšanā 	<ul style="list-style-type: none"> § sadarbība ar ekspertiem konkurētspējīgo produktu identificēšanā 	<ul style="list-style-type: none"> § līdzdalība eksportspējīgo produktu dizaina pilnveidē
8.	Privāto investīciju piesaiste uzņēmumu projektiem	<ul style="list-style-type: none"> § investīciju forumu rīkošana (pilns cikls) 	<ul style="list-style-type: none"> § Investīciju projektu sagatavošana 	<ul style="list-style-type: none"> § atbalsts uzņēmumu tēla veidošanā